

ΣΑΛΜΑΝ ΡΟΥΣΝΤΙ

ο Λούκα
και η Φωτιά
της Ζωής

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ

0,10 €

ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥΣ
ΣΕ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΣΚΟΠΟΥΣ
ΓΙΑ ΟΛΟ ΤΟ 2011

ο Λούκα
και η Φωτιά
της Ζωής

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: LUKA AND THE FIRE OF LIFE

Από τις Εκδόσεις Jonathan Cape, Λονδίνο 2010

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ο Λούκα και η Φωτιά της Ζωής**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Salman Rushdie

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Θωμάς Σκάσσης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ευδοξία Μπινοπούλου

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Ηλίας Μασσούρης

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Α. & Φ. Δεληγιάννης Ο.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© Salman Rushdie, 2010. All rights reserved.

© Εικόνων εξωφύλλου: Shutterstock/Alkestida & Shutterstock/Earthvector

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2011

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2011, 2.500 αντίτυπα

ISBN 978-960-496-068-2

Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών χλωρίου και φιλικό προς το περιβάλλον.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121

144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1

106 79 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800

Telefax: 2102819550

www.psichogios.gr

e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head office: 121, Tatoiu Str.

144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore: 1, Mavromichali Str.

106 79 Athens, Greece

Tel.: 2102804800

Telefax: 2102819550

www.psichogios.gr

e-mail: info@psichogios.gr

ΣΑΛΜΑΝ ΡΟΥΣΝΤΙ

ο Λούκα
και η Φωτιά
της Ζωής

Μετάφραση:
Θωμάς Σκάσσης

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΑΛΜΑΝ ΡΟΥΣΝΤΙ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

- Ο τελευταίος στεναγμός του Μαυριτανού*, 1996,
μτφρ. Ελένη Κεκροπούλου
Βραβεία: Whitbread,
Ευρωπαϊκό Αριστείον Λογοτεχνίας 1996
Ανατολή-Δύση, 1998, μτφρ. Μαρία Αγγελίδου
Ο κόσμος κάτω απ' τα πόδια της, 1999,
μτφρ. Μαρία Αγγελίδου
Ο Χαρούν και η θάλασσα των παραμυθιών, 2000,
μτφρ. Ρένια Τουρκολιά-Κυδωνιέως
Βραβείο: Writer's Guild
Τα παιδιά του μεσονυκτίου, 2001,
μτφρ. Ρένα Χατχούτ
Βραβεία: The Best of the Booker,
Booker of the Bookers, English Speaking Union,
James Tait Black
Σατανικοί στίχοι, 2003,
μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης
Βραβεία: Whitbread Prize 1988, Premio Pedrocchi
Παραφορά, 2005,
μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης
Σαλιμάρ ο κλόουν, 2006,
μτφρ. Μπελικά Κουμπαρέλη
Όνειδος, 2007,
μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης
Βραβείο: Meilleur Livre Étranger
Το νησί της αθανασίας, 2008,
μτφρ. Έφη Φρυδά
Η γητεύτρα της Φλωρεντίας, 2009,
μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τι τρομερό συνέβη μια όμορφη έναστρη νύχτα.....	11
Ο Κανενοπαμπάς.....	40
Η αριστερή όχθη του Ποταμού του Χρόνου.....	64
Η Υβρισουλτάνα της Τας.....	93
Το μονοπάτι για τα τρία φλεγόμενα κουλούρια.....	124
Μέσα στην Καρδιά της Μαγείας.....	158
Η Φωτιά της Ζωής.....	194
Αγώνας δρόμου ενάντια στο χρόνο.....	247

Μαγικοί κόσμοι υπάρχουν γύρωθ'έ μας
Ίσως μέσα, ίσως έξω, ίσως κάτωθ'έ μας
Λαμπεροί κόσμοι στον καθρέφτη ζουν ακόμα, κι
Αλήθεια μία αποκαλύπτει κάθε ιστορία:
Ναι, μόνο η αγάπη ζωντανεύει τη μαγεία.

Τι τρομερό συνέβη μια όμορφη έναστρη νύχτα

Μια φορά κι έναν καιρό, ζούσε στην πόλη Καχάνι της χώρας του Αλίφμπεη* ένα αγόρι που το έλεγαν Λούκα και είχε δύο κατοικίδια ζώα: μια αρσενική αρκούδα, που την έλεγαν Σκύλο, κι ένα σκύλο, που τον έλεγαν Αρκούδι· έτσι, όποτε φώναζε «Σκύλε!» ερχόταν κοντά του η αρκούδα, τρεκλίζοντας όρθια στα πιασινά της πόδια, κι όποτε φώναζε «Αρκούδι!» κατέφθανε χοροπηδηχτός ο σκύλος, κουνώντας την ουρά του. Ο Σκύλος, η καφέ αρκούδα, μπορεί να είχε μερικές φορές τραχιά κι απότομη συμπεριφορά, αλλά χόρευε περίφημα, ούσα ικανή να ορθώνεται στα πίσω της πόδια και να εκτελεί με φινέτσα και χάρη ένα βαλς, μια πόλκα, μια ρούμπα, ένα βατούσι, ένα τουίστ, καθώς επίσης και χορούς από μέρη πιο κοντινά στην πατρίδα, όπως ο πηδηχτός μπάνγκρα, ο στρι-

* «Καχάνι» σημαίνει «παραμύθι» στα χίντι και τα ούρντου, εξού και το ομώνυμο ινδικό εικονογραφημένο λογοτεχνικό περιοδικό για παιδιά. Η φανταστική χώρα Αλίφμπεη φέρνει στο νου την ινδική λέξη για το αλφάβητο. (Σ.τ.Μ.)

φογυριστός γκούμαρ (για τον οποίο φορούσε μια φαρδιά φούστα με κεντητά καθρεφτάκια), οι πολεμικοί χοροί που είναι γνωστοί με τα ονόματα σπόου και θανγκ-τα, και ο χορός του παγονιού, που χορεύεται στο Νότο. Το Αρκούδι, ο σκύλος, ήταν ένα σοκολατί λαμπραντόρ, ένα πράο και φιλικό ζωντανό, αν και πότε πότε γινόταν κάπως ευερέθιστο και νευρικό· ο σκύλος δεν μπορούσε διόλου να χορέψει, έχοντας τέσσερα ξύλινα ποδάρια, όπως λέει κι ο λαός, αλλά η αδεξιότητά του αντισταθμιζόταν από το χάρισμα μιας τέλει φωνής, οπότε μπορούσε να ξελαρυγγιάζεται, αλυχτώντας κάθε μελωδία τραγουδιού της μόδας, χωρίς ποτέ να φαλτσάρει. Η αρκούδα Σκύλος και ο σκύλος Αρκούδι έγιναν γρήγορα κάτι περισσότερο από κατοικίδια ζώα του Λούκα. Εξελίχθηκαν στους πιο στενούς συμμάχους και πιο πιστούς προστάτες του, που τον υπερασπίζονταν τόσο λυσσαλέα ώστε, όταν βρίσκονταν κοντά του, δεν υπήρχε άνθρωπος που θα μπορούσε να διανοηθεί να του κάνει ποτέ τον νταή· ούτε καν εκείνος ο απαίσιος συμμαθητής του, ο Ποντικοκούραδος, με τη συνήθως ανεξέλεγκτη συμπεριφορά.

Να τώρα πώς απέκτησε ο Λούκα τέτοιους συντρόφους. Μια ωραία πρωία, τότε που ήταν δώδεκα χρόνων, ήρθε στην πόλη τους το τσίρκο. Και δεν επρόκειτο για οποιοδήποτε τσίρκο, αλλά για το ίδιο το ΜΕΔΑΦ, τα Μεγάλα Δαχτυλίδια της Φωτιάς, το πιο φημισμένο τσίρκο όλου του Αλίφμπεη, «που παρουσίαζε την Απίστευτη Ψευδαίσθηση της Φωτιάς». Ο Λούκα λοιπόν ένιωσε στην αρχή πικρή απογοήτευση, όταν ο πατέρας του, ο παραμυθάς Ρασίντ Χαλίφα, του είπε ότι δε θα πήγαιναν να το δουν. «Δε φέ-

ρονται καλά στα ζώα», του εξήγησε. «Μπορεί κάποτε το ΜΕΔΑΦ να ήταν στις δόξες του, στις μέρες μας όμως έχει ξεπέσει πολύ». Ο Ρασίντ είπε στον Λούκα ότι της λέαινας της είχαν σαπίσει τα δόντια, η τίγρη ήταν τυφλή, οι ελέφαντες πεινούσαν και τα υπόλοιπα θηρία βρίσκονταν απλώς σε άθλια κατάσταση. Παρουσιαστής των Μεγάλων Δαχτυλιδιών της Φωτιάς ήταν ο τρομερός και τεράστιος Κάπτεν Άαγκ*, άλλως Αρχιδαμαστής της Φλόγας. Τα ζώα φοβόνταν τόσο το κροτάλισμα του μαστιγίου του, ώστε η λείαινα με τον πονόδοντο και η τυφλή τίγρη εξακολουθούσαν να πηδούν μέσα από τα τσέρκια και να καμώνονται τις ψόφιε, ενώ οι ισχυροί ελέφαντες συνέχιζαν να φτιάχνουν Πυραμίδες Παχύδερμων από φόβο μήπως τον θυμώσουν, γιατί ο Άαγκ ήταν άνθρωπος που εύκολα θύμωνε και δύσκολα γελούσε. Ακόμα κι όταν έβαζε το κεφάλι του με το πούρο στα χείλη μέσα στο ορθάνοιχτο στόμα της λέαινας, εκείνη δεν του το έκοβε με μια δαγκωνιά, από φόβο μήπως τη σκοτώσει μέσα από την κοιλιά της.

Ο Ρασίντ είχε πάει να πάρει τον Λούκα από το σχολείο, φορώντας ως συνήθως ένα φαρδύ πουκάμισο σαφάρι με έντονο χρώμα (σήμερα ήταν άλικο) και στο κεφάλι το αγαπημένο τάλαιπωρημένο παναμαδάκι του, και, καθώς επέστρεφαν πεζή στο σπίτι, τον άκουγε να του εξιστορεί πώς είχε περάσει τη μέρα του. Ο Λούκα είχε ξεχάσει στο διαγώνισμα της γεωγραφίας πώς λεγόταν η απόληξη της Νότιας Αμερικής και την είχε ονομάσει «Χαβάη». Είχε όμως θυμηθεί στο διαγώνισμα της Ιστορίας το όνομα του πρώτου

* «Άαγκ» σημαίνει «φωτιά» στα χίντι και τα ούρντου. (Σ.τ.Μ.)

προέδρου της χώρας του και το είχε γράψει χωρίς κανένα ορθογραφικό λάθος. Στον αγώνα του χόκεϊ, τον είχε χτυπήσει στο πλάι του κεφαλιού ο Ποντικοκούραδος με το μπαστούνι του, αυτός όμως είχε καταφέρει να πετύχει δύο γκολ και έτσι να νικήσουν την ομάδα του εχθρού του. Επίσης, είχε πάρει επιτέλους το κολάι τού πώς να κάνει στράκες με τα δάχτυλα, κι έτσι τώρα έβγαζαν δυνατό ήχο. Η μέρα είχε λοιπόν τα συν και τα πλην της, αλλά σε γενικές γραμμές δεν ήταν κακή. Ωστόσο, θα γινόταν όντως ιδιαίτερα σημαντική, γιατί είχαν δει να περνάει η πομπή του τσίρκου καθ' οδόν προς τις όχθες του κραταιού Σιλσίλα, όπου θα έστηνε την ψηλή τέντα του. Ο Σιλσίλα ήταν ο φαρδύς, αργοκίνητος κι άσχημος ποταμός με τα λασπωμένα νερά που διέσχιζε την πόλη, ρέοντας όχι πολύ μακριά από το σπίτι τους. Το θέαμα των μελαγχολικών παπαγάλων της Αυστραλίας μέσα στα κλουβιά τους και των δρομάδων, που περνούσαν καμπουριαστές από το δρόμο, άγγιξε τη γενναιόδωρη νεαρή καρδιά του Λούκα. Εκείνο όμως που του είχε φανεί πιο θλιβερό ήταν το κλουβί μέσα από το οποίο κοιτούσαν δυστυχισμένοι τριγύρω ένας λυπημένος σκύλος και μια θλιμμένη αρκούδα. Την πομπή έκλεινε ο Κάπτεν Άαγκ με τα κατάμαυρα μάτια πειρατή και την άγρια γενειάδα βαρβάρου. Ξαφνικά, ο Λούκα θύμωσε (κι ήταν παιδί που δύσκολα θύμωνε και εύκολα γελούσε). Μόλις ο Αρχιδαμαστής της Φλόγας βρέθηκε μπροστά του, ο Λούκα φώναξε με όλη του τη δύναμη: «Μακάρι να πάψουν τα ζώα σου να υπακούουν στις εντολές σου και τα δαχτυλίδια της φωτιάς να κάψουν την ηλίθια τέντα σου». Έλα όμως που η στιγμή κατά την οποία ο Λούκα φώ-

ναξε θυμωμένος συνέβη να είναι μία από εκείνες τις σπάνιες στιγμές, όταν από κάποια ανεξήγητη σύμπτωση όλοι οι ήχοι του σύμπαντος βουβαίνονται ταυτόχρονα· τα αυτοκίνητα σταματούν να κορνάρουν, τα σκούτερ παύουν να κάνουν *προυτ προυτ*, τα πουλιά να κελαηδούν στα κλαδιά, οι πάντες δε μιλάνε πια, και μέσα σε αυτή τη μαγική σιγή, η φωνή του Λούκα αντήχησε καθαρή σαν ντουφεκιά και τα λόγια του απλώθηκαν στον ουρανό, φτάνοντας ίσως μέχρι το αόρατο σπίτι όπου κατοικούν οι Μοίρες, οι οποίες, όπως λένε μερικοί, κυβερνούν τον κόσμο. Ο Κάπτεν Άαγκ μόρφασε σαν να τον είχαν χαστουκίσει και μετά κάρφωσε το βλέμμα του στα μάτια του Λούκα, κοιτώντας τον με τόσο καυτό μίσος, ώστε το αγόρι κόντεψε να πέσει κάτω. Ύστερα, ο κόσμος άρχισε ξανά να κάνει τον συνηθισμένο σαματά, η πομπή του τσίρκου προχώρησε και ο Λούκα με τον Ρασίντ επέστρεψαν στο σπίτι τους για να φάνε το βραδινό τους. Τα λόγια του Λούκα όμως εξακολουθούσαν να πετούν στον αέρα, επιτελώντας το κρυφό έργο τους.

Το βράδυ είπαν στις ειδήσεις στην τηλεόραση ότι είχε συμβεί κάτι εντυπωσιακό: τα ζώα του τσίρκου ΜΕΔΑΦ είχαν αρνηθεί ομόφωνα να κάνουν την παράστασή τους. Κάτω από τη γεμάτη κόσμο τέντα και προς μεγάλη έκπληξη τόσο των κλόουν με τη στολή, όσο και των πελατών με τα κανονικά ρούχα, είχαν ξεγεραθεί εναντίον του αφέντη τους, προβαίνοντας σε μια πράξη ανυπακοής που δεν είχε προηγούμενο. Ο Αρχιδαμαστής της Φλόγας στεκόταν στον κεντρικό δακτύλιο των Μεγάλων Δαχτυλιδιών της Φωτιάς, μουγκρίζοντας προσταγές και πλαταγίζοντας το μα-

στίγιό του, όταν όμως είδε να τον πλησιάζουν όλα τα ζώα με αργό, ήρεμο, συγχρονισμένο βήμα, σαν στρατός, και να τον ζώνουν από κάθε κατεύθυνση ώσπου σχημάτισαν γύρω του έναν οργισμένο κύκλο ζώων, τα νεύρα του έσπασαν κι έπεσε στα γόνατα, κλαψουρίζοντας και ικετεύοντας να του χαρίσουν τη ζωή. Το κοινό είχε αρχίσει να γιουχάρει και να πετάει φρούτα και μαξιλάρια, κι έπειτα πιο σκληρά αντικείμενα, όπως για παράδειγμα πέτρες, καρύδια και τηλεφωνικούς καταλόγους. Ο Άαγκ έκανε τότε μεταβολή και το έβαλε στα πόδια. Τα ζώα άνοιξαν τις γραμμές τους και τον άφησαν να περάσει, κι εκείνος έφυγε τρέχοντας και κλαίγοντας σαν μωρό.

Αυτό ήταν το πρώτο εντυπωσιακό συμβάν. Το δεύτερο σημειώθηκε αργότερα την ίδια εκείνη νύχτα. Γύρω στα μεσάνυχτα, ακούστηκε από τη μεριά όπου βρισκόταν η Μεγάλη Τέντα ένας θόρυβος, σαν να θρόιζαν και να τριζοβολούσαν ένα δισεκατομμύριο ξερά φθινοπωρινά φύλλα ή μπορεί κι ένα δισεκατομμύριο δισεκατομμύρια, κι ο θόρυβος αυτός απλώθηκε από την όχθη του Σιλσίλα μέχρι το υπνοδωμάτιο του Λούκα και τον ξύπνησε. Όταν κοίταξε έξω από το παράθυρό του, είδε ότι η Μεγάλη Τέντα είχε πάρει φωτιά και καιγόταν, φωτίζοντας την όχθη του ποταμού. Τα Μεγάλα Δαχτυλίδια της Φωτιάς καίγονταν – κι αυτό δεν ήταν ψευδαίσθηση.

Η κατάρα του Λούκα είχε πιάσει.

Το τρίτο εντυπωσιακό συμβάν έγινε την επομένη το πρωί. Ένας σκύλος με μια ταμπελίτσα που έγραφε «Αρκούδι» στο κολάρο του και μια αρκούδα με μια ταμπελίτσα στο κολάρο της που έγραφε «Σκύλος» εμφανίστηκαν στην

πόρτα του Λούκα –αργότερα ο ίδιος θα αναρωτιόταν πώς ακριβώς είχαν βρει το δρόμο– κι εκεί η αρκούδα Σκύλος άρχισε να στροβιλίζεται και να χοροπηδάει, ενώ ο σκύλος Αρκούδι ούρλιαζε μια μελωδία, κρατώντας το ρυθμό με το πόδι. Ο Λούκα βγήκε μαζί με τον πατέρα του, τον Ρασίντ Χαλίφα, τη μητέρα του, τη Σοράγια, και τον μεγαλύτερο αδελφό του, τον Χαρούν, στο κατώφλι του σπιτιού τους και χάζευαν, ενώ από τη βεράντα του διπλανού σπιτιού, η γειτόνισσά τους, η δεσποινίς Ονέτα, φώναζε: «Προσέξτε! Όταν αρχίζουν τα ζώα να χορεύουν και να τραγουδούν, τότε κάτι μαγικό μαγειρεύεται!» Η Σοράγια Χαλίφα όμως έβαλε τα γέλια. «Τα ζώα πανηγυρίζουν την ελευθερία τους», είπε. Τότε η έκφραση του Ρασίντ σοβάρεψε και είπε στη γυναίκα του την κατάρα του Λούκα. «Εμένα μου φαίνεται ότι αν έγιναν μαγικά, τα έκανε ο μικρός μας, ο Λούκα, κι αυτά τα καλόκαρδα πλάσματα ήρθαν να τον ευχαριστήσουν».

Τα υπόλοιπα ζώα του τσίρκου είχαν χαθεί στο δάσος και κανένας δεν τα ξαναείδε, ωστόσο ήταν φανερό ότι ο σκύλος και η αρκούδα είχαν έρθει με σκοπό να μείνουν. Είχαν μάλιστα φέρει μαζί τους και το κολατσιό τους. Η αρκούδα κουβαλούσε έναν κουβά με ψάρια και ο σκύλος φορούσε ένα μικρό πανωφόρι, που η μία τσέπη του ήταν γεμάτη κόκαλα. «Και γιατί όχι, τελικά;» αναφώνησε χαρούμενα ο Ρασίντ Χαλίφα. «Λίγη ενίσχυση της παράστασης που δίνω, λέγοντας παραμύθια, δε βλάπτει. Δεν υπάρχει τίποτε καλύτερο από ένα μουσικοχορευτικό ντουέτο σκύλου και αρκούδας, για να τραβήξεις την προσοχή του κοινού». Το θέμα τακτοποιήθηκε· κι αργότερα την ίδια εκείνη μέρα, ο αδελφός του Λούκα είχε την τελευταία λέ-

ξη. «Ήξερα ότι θα συνέβαινε αυτό σύντομα», είπε. «Έφτασες πια στην ηλικία όπου οι άνθρωποι της οικογένειάς μας διαβαίνουν τα σύνορα του μαγικού κόσμου. Τώρα είναι η σειρά σου να γνωρίσεις την περιπέτεια –ναι, ήρθε επιτέλους η ώρα!– και είναι ολοφάνερο ότι κάτι σκαρώνεις. Μόνο πρόσεχε. Η κατάρα είναι επικίνδυνη δύναμη. Εγώ δεν κατάφερα ποτέ να κάνω κάτι τόσο... τόσο σκοτεινό».

Μια περιπέτεια εντελώς δική μου, σκέφτηκε ο Λούκα με δέος, και ο αδελφός του χαμογέλασε γιατί ήξερε πολύ καλά την κρυφή ζήλια του Λούκα, η οποία στην πραγματικότητα δεν ήταν και τόσο κρυφή. Όταν ο Χαρούν ήταν στην ηλικία του Λούκα είχε ταξιδέψει στο δεύτερο φεγγάρι της Γης, είχε πιάσει φίλιες με ψάρια που μιλούσαν με ομοιοκαταληξίες και με έναν κηπουρό που ήταν φτιαγμένος από ρίζες λωτού, και είχε βοηθήσει να ανατραπεί ο μοχθηρός Άρχοντας της Σκότους Κατάμ-Σουντ, ο οποίος προσπαθούσε να καταστρέψει την ίδια τη Θάλασσα των Παραμυθιών.* Αντίθετα, οι μεγαλύτερες περιπέτειες του Λούκα μέχρι εκείνη τη μέρα είχαν λάβει χώρα στο σχολείο στη διάρκεια των Μεγάλων Πολέμων του Προαυλίου, όταν είχε οδηγήσει τη συμμορία του, την Ομάδα Διαγαλαξιακών Πιγκούνων, σε μια φημισμένη νίκη εναντίον του Στρατού της Αυτοκρατορικής Υψηλότητας, που είχε επικεφαλής τον μισητό αντίπαλό του, τον Άντι Ποντικό-κούραδο, άλλως Κοκκινοκώλη, κάνοντας την πλάστιγγα να γείρει οριστικά προς το μέρος του με μια παράτολμη

* Από το πρώτο παραμύθι του Σαλμάν Ρούσντι, *Ο Χαρούν και η θάλασσα των παραμυθιών*, Εκδόσεις Ψυχογιός, 2000. (Σ.τ.Μ.)

αεροπορική επιδρομή χάρτινων αεροπλάνων φορτωμένων με φαγουρόσκηνη. Το θέαμα του Ποντικοκούραδου, που πήδηξε μέσα στη γούρνα της αυλής για να ανακουφιστεί από τη φαγούρα, η οποία είχε απλωθεί σε όλο του το κορμί, του είχε προσφέρει ιδιαίτερη ικανοποίηση· ο Λούκα όμως ήξερε ότι σε σύγκριση με τα επιτεύγματα του Χαρούν, αυτό δεν ήταν da κάτι σημαντικό. Ο Χαρούν, από την πλευρά του, γνώριζε τον πόθο του Λούκα για μια πραγματική περιπέτεια, κατά προτίμηση κάποια που θα είχε σχέση με εξωπραγματικά πλάσματα, ταξίδια σε άλλους πλανήτες (ή έστω δορυφόρους) και ΔΠΠΓΝΕ, δηλαδή Διαδικασίες Πολύ Περίπλοκες Για Να Εξηγηθούν. Μέχρι τώρα, όμως, είχε προσπαθήσει πάντοτε να καταστέλλει τους πόθους του Λούκα. «Πρόσεχε τι εύχεσαι να σου συμβεί», είπε στον Λούκα, για να πάρει την απάντηση: «Για να είμαι ελικρινής, αυτό είναι το πιο ενοχλητικό πράγμα που έχεις πει ποτέ».

Γενικά πάντως, τα δύο αδέρφια, ο Χαρούν και ο Λούκα, τσακώνονταν σπάνια και συνήθως τα πήγαιναν πραγματικά καλά. Τα δεκαοχτώ χρόνια που τους χωρίζαν είχαν αποδειχθεί εξαιρετικός χώρος ταφής των περισσότερων προβλημάτων που ανακύπτουν κάποιες φορές μεταξύ αδελφών, όλων εκείνων των μικροεκνευρισμών, οι οποίοι κάνουν τον μεγαλύτερο αδελφό να χτυπάει τυχαία το κεφάλι του μικρού πάνω σε έναν πέτρινο τοίχο ή να του πιέζει κατά λάθος το πρόσωπο με ένα μαξιλάρι την ώρα που κοιμάται, ή να τον πείθει ότι είναι πολύ ωραία ιδέα να γεμίσει τα παπούτσια του μπρατσαρά της γειτονιάς με γλυκό κολώδες τουρσί από μάνγκο ή να αποκαλέσει την καινούρ-

για γκόμενά του με άλλο όνομα γκόμενας και μετά να προσποιηθεί ότι απλώς του ξέφυγε. Έτσι, τίποτε από αυτά δε συνέβη. Αντιθέτως, ο Χαρούν μάθαινε στον μικρότερο αδελφό του ένα σωρό χρήσιμα πράγματα, όπως, για παράδειγμα, το κικμπόξ, τους κανονισμούς του κρίκετ και το ποια μουσική είναι «πρώτη» και ποια δεν είναι, ενώ ο Λούκα λάτρευε απλά και ξεκάθαρα τον μεγαλύτερο αδελφό του και θεωρούσε ότι έμοιαζε με μεγάλη αρκούδα –λιγάκι σαν την αρκούδα που την έλεγαν Σκύλο– ή μάλλον με άνετο αξύριστο βουνό που είχε ένα πλατύ χαμόγελο κοντά στην κορυφή.

Η πρώτη φορά που ο Λούκα κατέπληξε τον κόσμο ήταν όταν γεννήθηκε, γιατί ο αδελφός του ο Χαρούν ήταν δεκαοχτώ χρόνων όταν η μητέρα του η Σοράγια έφερε, στα σαράντα ένα της, στον κόσμο ένα δεύτερο όμορφο αγόρι. Ο άντρας της, ο Ρασίντ, είχε χάσει τα λόγια του κι έτσι, όπως συμβαίνει συνήθως, βρήκε πολύ περισσότερα. Όταν πήρε στα χέρια τον νεογέννητο γιο του, μέσα στο θάλαμο του μαιευτηρίου όπου βρισκόταν η Σοράγια, και τον λίκνισε απαλά στην αγκαλιά του, τον έρανε με ένα σωρό παράλογες ερωτήσεις. «Ποιος θα το 'λεγε; Από πού ξεφύτρωσες εσύ, μαγκάκο; Πώς ήρθες εδώ; Τι έχεις να μας πεις; Πώς σε λένε; Τι θα γίνεις όταν μεγαλώσεις; Τι θέλεις εσύ;» Είχε και μια ερώτηση για τη Σοράγια. «Στην ηλικία σου», είπε με θαυμασμό και κουνώντας το κεφάλι του, που είχε αρχίσει να φαλακραίνει, «τι νόημα έχει ένα τέτοιο θαύμα;» Ο Ρασίντ ήταν πενήντα χρόνων όταν γεννήθηκε ο Λούκα, αλλά εκείνη τη στιγμή εκφράστηκε όπως κάθε νεαρός

πρωτάρης πατέρας που είναι σαστισμένος, ίσως και λιγάκι τρομαγμένος, από τον ερχομό των ευθυνών.

Η Σοράγια πήρε το μωρό ξανά στην αγκαλιά της και καθισχύχασε τον πατέρα. «Τον λένε Λούκα», είπε, «και το νόημα του θαύματος είναι ότι φαίνεται πως φέραμε στον κόσμο ένα λεβέντη, ο οποίος μπορεί να αναστρέψει το Χρόνο, να τον κάνει να ρέει ανάποδα και να κάνει κι εμάς να ξανανιώσουμε».

Η Σοράγια ήξερε τι έλεγε. Όσο ο Λούκα μεγάλωνε, οι γονείς του έδειχναν να ξανανιώνουν. Όταν για παράδειγμα ο Λούκα στάθηκε ως μωρό όρθιος για πρώτη φορά, οι γονείς του δεν μπορούσαν να μείνουν ακίνητοι στην ίδια θέση. Όταν άρχισε να μπουσουλάει, εκείνοι χοροπηδούσαν σαν ενθουσιασμένα κουνέλια. Όταν περπάτησε, πήδησαν από τη χαρά τους. Κι όταν είπε τα πρώτα του λόγια, ε καλά! Θα έλεγε κανείς ότι ολόκληρος ο θρυλικός Χείμαρρος των Λέξεων ξεπήδησε από το στόμα του Ρασίντ, ο οποίος δεν επρόκειτο πια να σταματήσει να αγορεύει για το σπουδαίο επίτευγμα του γιου του.

Ο Χείμαρρος των Λέξεων, με την ευκαιρία, ξεχύνεται βροντερός από τη Θάλασσα των Παραμυθιών στη Λίμνη της Σοφίας, τα νερά της οποίας καταυγάζονται από την Αυγή των Ημερών, και από τα οποία εκρέει ο Ποταμός του Χρόνου. Η Λίμνη της Σοφίας βρίσκεται, ως γνωστόν, στη σκιά του Όρους της Γνώσης, στην κορυφή του οποίου καίει η Φωτιά της Ζωής. Αυτή η σημαντική πληροφορία, όσον αφορά τη χωροταξία –και στην πράξη την ίδια την ύπαρξη– του Μαγικού Κόσμου, παρέμενε κρυφή επί χιλιάδες χρόνια και τη φυλούσαν κάποιοι μυστηριώδεις μαν-

δυοφόροι μουρτζούφληδες, που αυτοαποκαλούνταν Ααλίμ ή Πολυμαθείς. Τώρα πάντως το μυστικό είχε αποκαλυφθεί. Είχε γίνει γνωστό στο ευρύ κοινό μέσα από τα πολλά ξακουστά παραμύθια του Ρασίντ Χαλίφα. Έτσι, οι πάντες στο Καχάνι ήξεραν ότι, παράλληλα με τον δικό μας μη μαγικό κόσμο, υπήρχε κι ένας Κόσμος της Μαγείας, και ότι από αυτή την Πραγματικότητα προέρχονταν η λευκή και η μαύρη μαγεία, τα όνειρα, οι εφιάλτες, τα παραμύθια, τα ψέματα, οι δράκοι, οι νεράιδες, τα κυανοπώγωνα τζίνια, τα μηχανικά πουλιά που διαβάζουν τη σκέψη, οι θαμμένοι θησαυροί, η μουσική, η μυθοπλασία, η ελπίδα, ο φόβος, το δώρο της αιώνιας ζωής, ο άγγελος του θανάτου, ο άγγελος του έρωτα, οι παρεμβολές στην ομιλία, τα αστεία, οι καλές και οι κακές ιδέες, το αίσιο τέλος, και στην πραγματικότητα οτιδήποτε παρουσίαζε κάποιο ενδιαφέρον. Οι Ααλίμ, οι οποίοι θεωρούσαν ότι η Γνώση τους ανήκει και ήταν κάτι εξαιρετικά πολύτιμο για να το μοιράζονται με οποιονδήποτε άλλο, μάλλον μισούσαν τον Ρασίντ Χαλίφα επειδή είχε βγάλει το μυστικό στη φόρα ή, όπως λένε σε τούτα εδώ τα μέρη, είχε αμολήσει τη γάτα απ' το σακί.

Δεν είναι όμως ακόμα η ώρα να μιλήσουμε για Γάτες – πράγμα που θα αναγκαστούμε τελικά να το κάνουμε. Πρώτα απ' όλα, πρέπει να μιλήσουμε για το τρομερό γεγονός που συνέβη μια όμορφη έναστρο νύχτα.

Μεγαλώνοντας ο Λούκα ανακάλυψε ότι ήταν αριστερόχειρας, συχνά ωστόσο του φαινόταν ότι όλος ο υπόλοιπος κόσμος ήταν ανάποδος και όχι αυτός. Τα πόμολα στις πόρτες γύριζαν προς τη λάθος μεριά, οι βίδες επέμεναν να

βιδώνονται προς τη φορά των δεικτών του ρολογιού, οι κιθάρες κουρδίζονταν ανάποδα και οι γραφές στις οποίες γράφονταν οι περισσότερες γλώσσες πήγαιναν από αριστερά προς τα δεξιά, εκτός από μία την οποία, παραδόξως, απέτυχε να κάνει κτήμα του. Ο Λούκα σκεφτόταν ότι οι τροχοί της αγγειοπλαστικής γύριζαν παράλογα, οι δερβίσηδες θα στροβιλιζόνταν καλύτερα αν το έκαναν προς την αντίθετη κατεύθυνση κι ο κόσμος θα ήταν πολύ καλύτερος και πιο λογικός αν ο ήλιος ανέτελλε από τη δύση κι έδυε στην ανατολή. Όποτε ονειρευόταν τη ζωή σε αυτή την Αντίστροφη Διάσταση, στον εναλλακτικό Ανάποδο Πλανήτη στον οποίο ο ίδιος θα ήταν φυσιολογικός αντί για ασυνήθιστος, τον έπιανε κάποιες φορές μελαγχολία. Ο αδελφός του, ο Χαρούν, ήταν δεξιόχειρας όπως όλοι οι άλλοι, οπότε όλα του φαίνονταν ευκολότερα, πράγμα που δεν ήταν δίκαιο. Η Σοράγια είπε στον Λούκα να μη νιώθει απογοητευμένος. «Είσαι παιδί με πολλά χαρίσματα», του εξήγησε, «και μπορεί να έχεις δίκιο εσύ που πιστεύεις ότι το σωστό θα ήταν να πήγαιναν όλα προς τα αριστερά και όχι προς τα δεξιά, κι εμείς οι υπόλοιποι να έχουμε άδικο. Άσε τα χέρια σου να σε οδηγήσουν εκεί όπου θέλουν. Μόνο μην τα αφήνεις άπραγα. Πήγαινε αριστερά, ελεύθερα, αλλά μη χασομεράς, μη μένεις πίσω».

Από την ώρα που η κατάρα του Λούκα για το τσίρκο με τα Μεγάλα Δαχτυλίδια της Φωτιάς είχε τόσο θεαματικό αποτέλεσμα, ο Χαρούν τον προειδοποιούσε συχνά, με φοβισμένη φωνή, ότι το γεγονός πως ήταν αριστερόχειρας μπορεί να ήταν σημάδι πως μέσα του έβραζαν σκοτεινές δυνάμεις. «Θέλω μονάχα να προσέχεις», του είπε ο Χαρούν,

«μην πάρεις το Αριστερόστροφο Μονοπάτι». Το Αριστερόστροφο Μονοπάτι ήταν προφανώς ο δρόμος που οδηγούσε στη μαύρη μαγεία, καθώς όμως ο Λούκα δεν είχε την παραμικρή ιδέα πώς έπαιρνε κανείς αυτό το μονοπάτι, ακόμα κι αν το ήθελε, αψήφησε τις προειδοποιήσεις του αδελφού του, θεωρώντας τες ένα από τα πράγματα που του έλεγε πότε πότε για να τον πειράξει, χωρίς να αντιλαμβάνεται ότι του Λούκα δεν του άρεσε να τον πειράζουν.

Θες γιατί ο Λούκα ονειρεύτηκε να μεταναστεύσει σε μια Αντίστροφη Διάσταση, θες γιατί ο πατέρας του ήταν επαγγελματίας παραμυθάς, ή ίσως εξαιτίας των μεγάλων περιπετειών του αδελφού του, ή και χωρίς κανέναν ιδιαίτερο λόγο πέρα από το ότι ήταν όπως ήταν, ο Λούκα ανέπτυξε μεγαλώνοντας έντονο ενδιαφέρον και ταλέντο για άλλες πραγματικότητες. Στο σχολείο έγινε τόσο πειστικός ηθοποιός, ώστε όταν παρίστανε έναν καμπούρη, έναν αυτοκράτορα, μια γυναίκα ή κάποια θεότητα, όλοι όσοι παρακολουθούσαν την παράσταση έφευγαν πεπεισμένοι ότι ο νεαρός είχε με κάποιον τρόπο βγάλει προσωρινά καμπούρα, είχε ανεβεί σε θρόνο, είχε αλλάξει φύλο ή είχε αποκτήσει θεϊκή φύση. Κι όταν σχεδίαζε και ζωγράφιζε, οι ιστορίες του πατέρα του, ας πούμε, για τα Μνημοπούλια με το κεφάλι ελέφαντα, τα οποία θυμόνταν όλα όσα είχαν συμβεί ποτέ, ή για τα Αρρωστόψαρα που κολυμπούσαν στο Ποτάμι του Χρόνου, ή για τη Χώρα της Χαμένης Παιδικής Ηλικίας, ή για το Μέρος Όπου Δε Ζούσε Άνθρωπος, ζωντάνευαν με τρόπο θαυμάσιο, φαντασμαγορικό και πολύχρωμο. Δυστυχώς, στα μαθηματικά και στη χημεία δεν ήταν τόσο καλός, κι αυτό στενοχωρούσε τη μητέρα του, η

οποία, αν και τραγουδούσε σαν άγγελος, ήταν ανέκαθεν λογικός και πρακτικός άνθρωπος· αντιθέτως, ευχαριστούσε κρυφά τον πατέρα του, γιατί τα μαθηματικά ήταν για τον Ρασίντ Χαλίφα τόσο μυστηριώδη όσο τα κινέζικα και διπλά αδιάφορα, ενώ όταν ήταν κι εκείνος παιδί είχε αποτύχει στις εξετάσεις της χημείας, γιατί είχε χύσει πάνω στην κόλα του εργαστηρίου συμπτυνωμένο θειικό οξύ και την είχε παραδώσει γεμάτη τρύπες.

Το ευτύχημα για τον Λούκα ήταν ότι ζούσε σε μια εποχή κατά την οποία σχεδόν άπειρος αριθμός παράλληλων πραγματικοτήτων είχαν αρχίσει να πωλούνται με τη μορφή παιχνιδιών. Όπως όλοι οι γνωστοί του, έτσι κι αυτός είχε μεγαλώσει καταστρέφοντας στολίσκους διαστημικών εισβολέων, κάνοντας τον μικρό υδραυλικό ο οποίος έπρεπε να περάσει από πολλά κλυδωνιζόμενα, φλεγόμενα, συστρεφόμενα και κοχλάζοντα επίπεδα, για να σώσει μια σεμνότυφη πριγκίπισσα από το κάστρο ενός τέρατος, είχε πάρει άλλοτε τη μορφή ενός σκαντζόχοιρου-βολίδα, άλλοτε ενός μαχητή των δρόμων κι άλλοτε ενός σταρ της ροκ, ενώ, φορώντας κάπα με κουκούλα, είχε αντιμετωπίσει απτόητος μια δαιμονική μορφή με κοντά κέρατα και κοκκινόμαυρο πρόσωπο, η οποία χοροπηδούσε γύρω του, κατεβάζοντας ένα δίκοπο ελαφρύ σπαθί στο κεφάλι του. Όπως όλοι του οι γνωστοί, έτσι κι αυτός είχε συμμετάσχει σε φανταστικές κοινότητες στον κυβερνοχώρο, σε ηλεκτρονικούς ομίλους, όπου είχε υιοθετήσει την ταυτότητα, για παράδειγμα, ενός Διαγαλαξιακού Πιγκουίνου με το όνομα ενός μέλους των Beatles, ή αργότερα ενός εντελώς επινοημένου ιπτάμενου όντος, του οποίου μπορούσε ο

ίδιος να επιλέξει και να αλλάξει κατά βούληση το μπόι, το χρώμα των μαλλιών, μέχρι και το φύλο. Όπως όλοι οι γνωστοί του, έτσι και ο Λούκα διέθετε μεγάλη ποικιλία συσκευών τσέπης εναλλακτικής πραγματικότητας και περνούσε τον περισσότερο χρόνο του εγκαταλείποντας τον δικό του κόσμο και μπαίνοντας στα πλούσια, πολύχρωμα, μουσικά και προκλητικά σύμπαντα αυτών των συσκευών, σύμπαντα όπου ο θάνατος ήταν προσωρινός (εκτός κι αν έκανες τόσο πολλά λάθη, οπότε γινόταν οριστικός) και η ζωή ήταν κάτι που μπορούσες να κερδίσεις ή να αποθηκεύσεις, ή να σου δοθεί με κάποιο θαυμαστό τρόπο, επειδή έτυχε να χτυπήσεις το κεφάλι σου στο σωστό τούβλο ή να φας το κατάλληλο μανιτάρι ή να διαβείς κάτω από τον σωστό καταρράκτη, ενώ μπορούσες και να αποθηκεύσεις όσες ζωές σου έφερναν η ικανότητα και η καλή σου τύχη. Στο δωμάτιο του Λούκα, κοντά σε μια μικρή τηλεόραση, βρισκόταν το πολυτιμότερο απόκτημά του, το πιο μαγικό κουτί από όλα, αυτό που πρόσφερε τα πιο πλούσια και περίπλοκα ταξίδια σε άλλους χώρους και διαφορετικούς χρόνους, στη ζώνη των πολλαπλών ζώνων και του προσωρινού θανάτου: το νέο του Εμ-γιου-γιου. Κι όπως ακριβώς ο Λούκα είχε μεταμορφωθεί στο προαύλιο του σχολείου στον κραταιό στρατηγό Λούκα, νικητή του Στρατού της Αυτοκρατορικής Υψηλότητας και διοικητή της φοβερής και τρομερής LAF*, με τα χάρτινα αεροπλάνα τα κατάφορτα με βόμβες φαγουρόσκονης, το ίδιο σαν στο σπίτι του ένωθε κι όταν άφηνε πίσω του τον κόσμο των μαθηματικών

* Luka Air Force – κατά το RAF (Royal Air Force). (Σ.τ.Μ.)

και της χημείας για να μπει στη Ζώνη του Εμ-γιου-γιου, μόνο που αυτό το «σαν στο σπίτι του» ήταν εντελώς διαφορετικό από το *σαν στο σπίτι του* που ένιωθε όταν βρισκόταν όντως στο σπίτι του, χωρίς πάντως να παύει να είναι σαν στο σπίτι του. Εκεί έγινε, στο μυαλό του τουλάχιστον, ο Σούπερ-Λούκα, ο Άρχοντας των Παιχνιδιών.

Πάλι ο πατέρας του, ο Ρασίντ Χαλίφα, ήταν αυτός ο οποίος ενθάρρυνε τον Λούκα και ο οποίος προσπάθησε, με κωμική αδεξιότητα, να τον συντροφεύσει στις περιπέτειές του. Η Σοράγια παρέμενε αδιάφορη και απαξιωτική και, καθώς ήταν μια λογική και προσγειωμένη γυναίκα, η οποία δεν εμπιστευόταν την τεχνολογία, ανησυχούσε μήπως τα διάφορα μαγικά κουτιά εξέπεμπαν αόρατες δέσμες αχτίνων που θα μπορούσαν να βλάψουν το μυαλό του αγαπημένου της γιου. Ο Ρασίντ διακωμωδούσε αυτές τις ανησυχίες, πράγμα που έκανε τη Σοράγια να ανησυχεί ακόμα περισσότερο. «Δεν υπάρχουν αχτίνες και δέσμες!» αναφώνησε ο Ρασίντ. «Αντίθετα, έχει βελτιώσει το συγχρονισμό ματιού-χεριού· άσε που λύνει και προβλήματα, ξεδιαλύνει γρίφους, υπερβαίνει εμπόδια και ανεβαίνει επίπεδα δυσκολίας, για να αποκτήσει ιδιαίτερη επιδεξιότητα».

«Αυτή η επιδεξιότητα είναι εντελώς άχρηστη», αποκρίθηκε η Σοράγια. «Στον πραγματικό κόσμο δεν υπάρχουν επίπεδα, μόνο δυσκολίες. Αν κάνει στο παιχνίδι κάποιο λάθος από απροσεξία, έχει και δεύτερη ευκαιρία. Αν κάνει όμως κάποιο λάθος στη χημεία από απροσεξία, θα πάρει χαμηλό βαθμό. Η ζωή είναι πιο σκληρή από τα βιντεοπαιχνίδια. Αυτό πρέπει να μάθει – το ίδιο ισχύει, παρεμπιπτόντως, και για σένα».

Μια όμορφη βραδιά, στην πόλη Καχάνι
της χώρας του Αλίμπεη, συμβαίνει κάτι τρομερό:
ο Ρασίντ, ο παραμυθός πατέρας του δωδεκάχρονου
Λούκα, πέφτει ξαφνικά και ανεξήγητα σε βαθύ ύπνο.
Τίποτα και κανείς δεν μπορεί να τον ξυπνήσει.
Για να τον σώσει, ο Λούκα πρέπει να ξεκινήσει
ένα ταξίδι στον Κόσμο της Μαγείας και να έρθει
αντιμέτωπος με ένα σωρό φαντασμαγορικά εμπόδια,
προκειμένου να κλέψει τη Φωτιά της Ζωής,
μια αποστολή ιδιαίτερα επικίνδυνη
και σχεδόν ακατόρθωτη.

*Με το βιβλίο Ο ΧΑΡΟΥΝ ΚΑΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ
ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ, αφιερωμένο
στον πρώτο γιο του, ο Σαϊμάν Ρούοντι
απέδειξε ότι είναι ένας από τους καλύτερους
σύγχρονους συγγραφείς μύθων.*

*Με τη συνέχεια, την ιστορία του Λούκα,
την οποία αφιερώνει στον δεύτερο γιο του,
μας επιβεβαιώνει ότι εξακολουθεί να βρίσκεται
στην κορυφή, προσφέροντας ένα κείμενο
γεμάτο θρυισμό και αφηγηματική ένταση.*

ISBN 978-960-496-068-2

9 789604 960682

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 08652

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

ΤΑΤΟΙΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550

www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ΔΙΑΒΑΣΩ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΓΙΑΤΙ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ